Fietstocht
langs bijzondere bomen
in de streek
van de Oude IJssel.

Toelichting.

Deze route is tot stand gekomen als eindopdracht voor de gidsencursus 2007-2008 van het IVN vereniging voor natuur- en milieueducatie.
De route is in twee delen te rijden.
De routes beginnen bij het station van Doetinchem en zijn ongeveer 35-40 kilometer lang.
Onderweg komt u langs voldoende rustgelegenheden voor een verfrissing.

De fietstocht bestaat uit meerdere onderdelen:

- Een beschreven route van de fietstocht in zuidoostelijke richting (bladzijde 4)
  noordwestelijke richting (bladzijde 8)
- Een GPS-puzzelroute in zuidoostelijke richting (bladzijde 13)
  noordwestelijke richting (bladzijde 15)
- Leuke wetenswaardigheden, zie hiervoor de opmerkingen (bladzijde 18)
- Een lijst met beschrijvingen van bomen die genoemd worden (bladzijde 31)

De roodgekleurde woorden geven de namen van de bomen aan of verwijzen naar leuke wetenswaardigheden. Op de lijst met beschrijvingen staat uitgebreide informatie over de bomen. Bijvoorbeeld: leest u treurbeuk, dan zoekt u bij “Beuk” naar de Treurbeuk. Leest u “Italiaanse Populier” dan zoekt u de toelichting bij Populier.

De route staat beschreven met grotere letters. De bomennamen en de bijzonderheden in en van het landschap met kleinere rode letters.

In de route hebben we een aantal bomen gekozen, die als voorbeeld kunnen dienen voor hun soort. Onderweg staan heel veel mooie bomen. Geef uw ogen goed de kost. Blijf echter wel op het verkeer letten!

© Samenstellers:
Loes Nansink,
Barend Rijkmans,
Aria en Arno van Zaanen.

Begeleider:
Rob Koops.

Oktober 2008

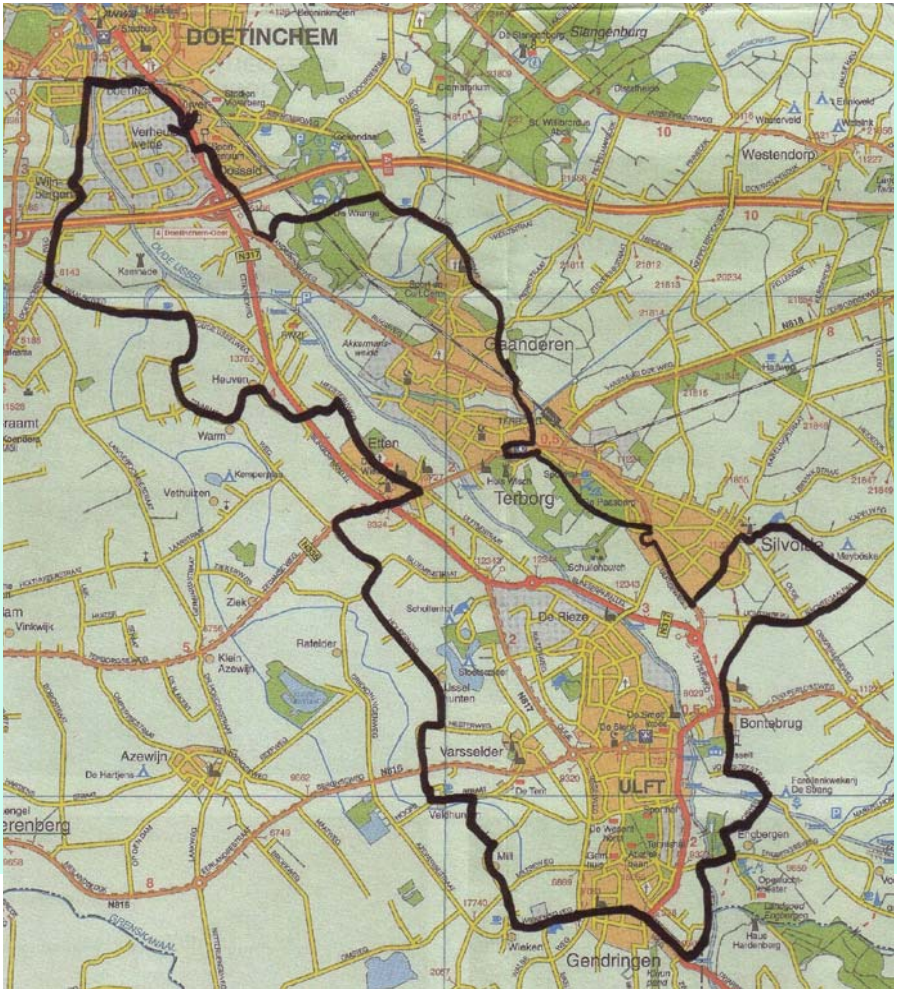
DOETINCHEM
Slangenburg
Westendorp
Gaanderen
Heuven
Warm
Etten
Terborg
Vethuizen
Ziek
Vinkwijk
Ratelder
Klein Azewijn
Azewijn
De Rieze
Varsselder
ULFT
Bontebrug
Silvolde
Gendringen

Begin bij station Doetinchem naar zuidoosten.

Bij de uitgang van het station rechtsaf richting Terborgseweg,

aan de overkant van de Terborgseweg links van de J.F.Kennedylaan staat een grote treurbeuk op de hoek van het kerkhof en aan de andere kant er tegenover een Italiaanse populier.

Rechtsaf de Terborgseweg op, het spoor over, tot aan de rotonde.

Links van de rotonde staat een kastanje.

Bij de rotonde rechtdoor.

Voor de bussluis linksaf en direct rechtsaf. (Oude Terborgseweg).

Onder de A18 door twee keer links aanhouden tot huisnummer 309.

Daar staat een monumentale, in vorm geknipte beuk.

Na de beuk linksaf de Polmanlaan in.

Rechtsaf de Ooimanlaan op.

Via de onbewaakte spoorwegovergang tot aan de Rekhemseweg.

Oversteken en rechtsaf het fietspad op. (Het Onland.) Opmerking 1.

Bielheimerbeek, IJzergieterijmuseum en klooster Bethlehem (50 meter verderop) Opmerking 2 en 3.

De Rekhemseweg gaat over in de Kerkstraat.

Let op! Einde fietspad! Over de Bielheimerbeek Gaanderen inrijden.

Bij huisnummer 35 en 39a staan twee mooie lindes.

Rijdt de kerk in Gaanderen voorbij tot aan de Rijksweg.

Linksaf en in Terborg rechtsaf de Industrieweg op.

Ongeveer 300 meter verder linksaf de Elsenzohnstraat in en aan het eind rechtsaf de Walstraat.

Naast de kerk bij de toren staat een plataan. Let op de esdoorn, voor de plataan.

Keer om en rechtdoor de Hoofdstraat in.

Aan het eind rechtsaf de Silvoldseweg op.

Ga direct 2x rechtsaf naar de Laan van Wisch.

Na ongeveer 200 meter linksaf de Paasberglaan op. Deze gaat over in een zandweg.

Links de Paasberg. Opmerking 4.

Rechtdoor via de Marktstraat naar de Markt in Silvolde.

Daar staat een moeraseik bij kerk.
Het is een Herdenkingsboom Juliana – Bernard 1937-1938. Opmerking 5

Met Herberg Jan aan de rechterhand rechtsaf de Ulftseweg op. Na circa 100 meter rechtsaf de Kerkenstraat in.

Achter de kerk staat een oude iep.

Vanachter de kerk terug rechtsaf de Ulftseweg op.

Hier staan weer veel lindes in diverse maten en vormen.

Bij Ulftseweg 124 linksaf de Korenweg op.
Rechtsaanhoudend op de Korenweg bij kruising van Jachtlaan. Aan het eind van de Korenweg oversteken en rechtsaf de Berkenlaan op.
Linksaf de Kapelweg in.
Rechtsaf de Geurinkstraat in.
Rechtsaf het Nagtegaalpad op.
Op de hoek bij de Oude Dinxperloseweg staan:

eiken. (dikke zijwortel op luwe kant). Opmerking 6.

Steek de Oude Dinxperloseweg over en vervolg de weg (Lichtenberg).

U komt langs het weerstation Lichtenberg.

Linksaf de Lange Dijk op (zandpad).
Rechtdoor over onverhard fietspad.
Aan het eind linksaf.
In de bocht rechts aanhouden in de richting van de watertoren.
(Bontebrug) Opmerking 7
(onder beuken door).
Over de Dinxperloseweg naar het tweede deel van Bontebrug. (Voorstsestraat).

Er staat een linde.

Bij deze linde rechtsaf het fietspad op aan de Bosweg, de Aa-strang (Opmerking 8) over, links aanhouden in het bos.
Aan het eind rechtsaf de Engbergseweg op. Opmerking 4 en 9.

Op deze weg staan: ongeveer 100 lindes.

De Oude IJssel wordt gekruist.
Direct na de brug linksaf het fietspad op.
Links aanhouden, wordt Langenhorstweg.
Rijdt tot aan de kruising (Anholtseweg).
Op het kruispunt ziet u links naast het mooie hek een bospaadje. Dit leidt naar Park de Wildt.
Park de Wildt, Gendringen. Opmerking 10.

Veel bijzondere bomen in het park. (zie op de plattegrond voor de namen bij opmerkingen 10).

Na park de Wildt rechtsaf de Anholtseweg op.
In de bocht linksaf de Grotestraat in naar de kerk in Gendringen.

Bij de kerk in Gendringen: wilde kastanje.
Naast de kerk: plataan, wilde esdoorn, die geënt is.

Vanaf de kerk rechtdoor de Grotestraat vervolgen tot aan de begraafplaats op de hoek van de Wiekenseweg en Walseweg.

Op de begraafplaats: levensboom, (mooie stamstructuur), venijnboom, (inlandse boom van ongeveer 100 jaar oud).

Na de begraafplaats de Wiekenseweg vervolgen, rechtsaf de Dijkweg op.
De Miltseweg oversteken. (door Milt).
Linksaf de Weteringweg.
Linksaf de Hoofdstraat in.
Na het zalencentrum rechtsaf de Hesterweg.
Let op! De Bergseweg oversteken en de Hesterweg vervolgen.
Voorbij de bocht linksaf de Holserweg in.
Rechtsaf de Rafelderseweg op.
Linksaf de Tappenweg.
Rechtsaf de Zeddamseweg op weg naar de kerk in Etten.
Let op! De Slingerparallel oversteken en rechtdoor.
Linksaf de Dorpstraat in naar de kerk.

Voor de kerk: rode beuk. (Let op voet van de boom). Hij is dus geënt.

Daarna de Dorpstraat vervolgen.
Deze wordt Molenstraat en gaat over in de Meesterijweg.
Linksaf de Heuvenseweg in.
Let op! De Oude IJsselweg oversteken.
Rechtdoor de Heuvenseweg aanhouden.
Rechtsaf Warmseweg aanhouden.
Linksaf de Oude IJsselweg op, die overgaat in de Waalseweg.
Rechtsaf de Doetinchemseweg op.
Met viaduct over de snelweg heen (Wijnbergen).
Bij de rotonde rechtdoor, daarna rechtsaf de Doetinchemseweg op. Deze gaat over in de Wijnbergseweg.
Rechtdoor tot over de spoorwegovergang.
Direct over de spoorwegovergang rechtsaf het fietspad op richting station.

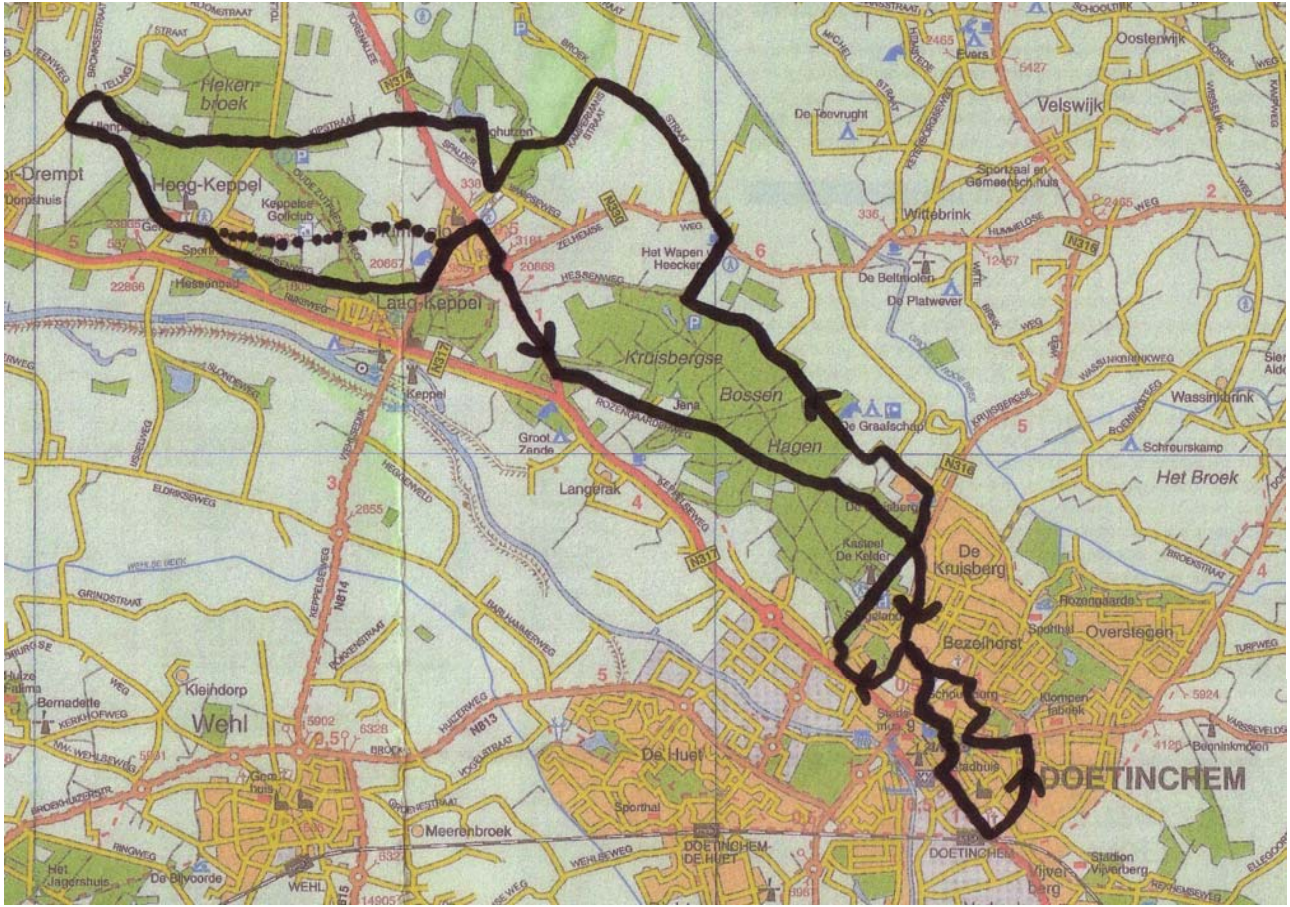

Fietstocht langs bijzondere bomen in de streek van de Oude IJssel.

Begin bij station Doetinchem naar noordwesten.

Bij de uitgang van het station rechtsaf richting Terborgseweg. Steek over naar de J.F.Kennedylaan.

Aan de overkant van de Terborgseweg links van de J.F.Kennedylaan staat: een grote treurbeuk op de hoek van het kerkhof, aan de andere kant er tegenover een Italiaanse populier.

Volg de J.F.Kennedylaan tot aan de Varsseveldseweg.

Linksaf naar de Dr. Hubert Noodtstaat.

Op de hoek is een oude, gesloten begraafplaats. acacia en linde op de oude begraafplaats.

Linksaf de Houtkampstraat in.

Linde op de hoek van de Houtkampstraat lindes op de Veemarkt (parkeerplaats) worden bespaard.

lindes achter de school aan de Raadhuisstraat.

Bij t-splitsing rechtsaf Raadhuisstraat in.

Bij verkeerslichten rechtdoor.

Tweede straat linksaf (Paul Krugerlaan).

Rode beuken in de Paul Krugerlaan.

Aan het eind rechtsaf (Nieuweweg).

Linksaf Kennedylaan.

Gaat over in de Atjehstraat.

Oversteken en rechtdoor (Ds. Van Dijkweg).

Arboretum Ruimzicht. (hotel-restaurant). Opmerking 11.

Bomen in het park zijn voorzien van naambordjes (vanaf 2009).

Kies zelf een route over de paden door het park.

Direct na Ruimzicht linksaf de Loolaan in.

Rechts is een oorlogsbegraafplaats.

Deze begraafplaats is uw bezoek meer dan waard vanwege de mooie bomen, zoals de treurbeuk bij de ingang. Op de begraafplaats de laan met linden. Op de Loolaan zelf staan grote platanen.

Aan het eind van de Loolaan rechtsaf Keppelseweg op.

Derde straat rechtsaf (Pr. Alexanderstraat).

Rechtsaf 2e Loolaan (zandweg). Opmerking 4.

In het bos (links) op het rivierduin staan dennen met wortels van 1 meter boven het zand uit.

Steeds rechtdoor.

Zandstraat oversteken.

Berglaan het fietspad volgen.

Linksaf de Kruisbergseweg op. Opmerking 4.

Langs de gevangenis.

eiken en beukenbosjes naast gevangenis.

Linksaf de Klootsemastraat in.

In de bocht linksaf en direct rechtsaf de Loenhorsterweg op.

Door het bos.

Rechtsaf de Hessenweg op naar “Het Wapen van Heekeren”. Opmerking 12 en 16.

kastanjes, zomerlindes (2 aan de weg, vroeger 3)
Laan met eiken aan de Hessenweg.

Oversteken, dan linksaf fietspad (=Zelhemseweg) op.
Rechtsaf de Broekstraat in.
Linksaf de Kampermanstraat in.
Rechtsaf Van Heekerenweg op.
Landgoed Enghuizen. Opmerking 13.
Rechtsaf Spalderkampseweg (zandpad) in. (Straatnaambordje aan linkerkant van de weg en niet duidelijk zichtbaar.)
Rechtsaf tussen twee witte palen door.

Links in de wei de “Tiendenboom”. Opmerking 14.

Rechtdoor het bos in.

Bij een roodgekopt paaltje rechts staat links een grote linde.
Rechts passeert u het Jachthuis met vijver, links op de heuvel heeft het kasteel gestaan.
Opmerking 13.
Direct na de kasteelheuvel aan de linkerkant staat een breed uitgegroeide witte paardenkastanje.

Aan de rechterkant staan de stallen.

Naast de stallen staat een grote plataan.

Net voorbij de stallen links aanhouden.

Aan de linkerkant twee grote rode beuken. Let op de tonderzwammen op de stam.

Bij de uitgang (Kasteelstraat) oversteken.
Rechtdoor Kipstraat in (richting Hoog-Keppel).

Aan de rechterhand twee lindes, verder op nog meer.

Rechtdoor de Prinsenweg op.
Bij zandpad rechtdoor langs het hek door de laan met beuken langs Landgoed Ulenpas. Opmerking 15.
Bij verlaten van het Landgoed linksaf de Tellingstraat op.
Linksaf Dubbeltjesweg in.

Bij de boswachterswoning staat een tulpenboom en een plataan, die allebei geknot zijn.
Verderop een tweestammige beuk.
Bij de kerk de Beatrixboom (linde) ter gelegenheid van 50-ste verjaardag van Beatrix. (31-01-1988).
Ook veel andere bomen op en rond het plein.

Rechtdoor Burgemeester Vrijlandweg vervolgen.

Kiezen voor een avontuurlijke route of gewone route.

Avontuurlijke route. (de stippellijn)

Rechtdoor A.G. Noijweg in. (Doodlopende weg).
Rechtdoor Doesburgsepad (fietsen wel toegestaan).
Zandweg oversteken en Doesburgsepad vervolgen.
Rechtsaf asfaltweg op (Groeneweg).
Aan het eind linksaf Keppelseweg naar het centrum van Hummelo.

In het centrum van Hummelo achter de kerk een groep Hollandse linde.

Gewone route. (de doorgetrokken lijn)

Rechtsaf Monumentenweg in.
Kruispunt oversteken. Linksaf Hessenweg (fietspad) op. Opmerking 16.

Stuifduinen aan de rechterkant. Opmerking 4.

Linksaf Keppelseweg naar het centrum van Hummelo.

In het centrum van Hummelo achter de kerk een groep Hollandse linde.

Vervolg gezamenlijke route.

Vanaf centrum Hummelo richting Doetinchem.
Rotonde rechtdoor.
Linksaf de Rozengaarderweg door het bos. (fietsers wel toegestaan!)
Weg vervolgen tot in Doetinchem.
Rechtsaf de Zandstraat.
Aan het eind rechtdoor de Berglaan.
Rechts aanhouden de Kruisbergseweg.

Bij Rietveld Lyceum aan weerszijden van de weg moeraseiken.

Na Ruimzicht aan de linkerhand.
Rechtsaf Ds. Van Dijkweg.
Oversteken fietspad, Hofstraat.
Eerste straat linksaf (Burg. Van Nispenstraat).
Aan het eind rechtsaf Dr. Hubert Noodtstraat.
Linksaf Plantsoenstraat in.

In het plantsoen rechts staan: Wilhelminasteen. (opmerking 17) 2 grote kastanjes, acacia en een oosterse plataan.

Eind Plantsoenstraat rechtsaf Raadhuisstraat,
Linksaf de Terborgseweg tot aan station Doetinchem.

Met de GPS
langs bijzondere bomen
in de streek
van de Oude IJssel.

GPS-puzzelroute langs bijzondere bomen in de streek van de Oude IJssel.

Deze tocht met de GPS voert door mooie delen van de streek van de Oude IJssel. Onderweg ontdek je het gevarieerde landschap van deze streek. De route komt door de kleinschalige dorpen met de vaak vrijstaande woningen, langs landgoederen en schitterende boerderijen, langs oude bomen, door donkere beukenlanen en eeuwenoude hessenwegen. Herkenbaar zal ook zijn de oude loop van de Rijn en de IJssel. Al zal soms op die oude loop een boer het gras maaien, maïs verbouwen of er ligt een koe te herkauwen in het groene gras.
De tocht is bedoeld als fietstocht. Dan zal er genoeg te genieten zijn van al dat moois wat de Achterhoek en de streek van de Oude IJssel in het bijzonder te bieden heeft.
Soms is het niet mogelijk om met de fiets of de auto precies bij het coördinatiepunt te komen, dat aangegeven wordt door de GPS. Dan zal er ook een stuk(je) moeten worden gelopen.
De woorden op de foto zijn verwijzingen naar bijgevoegde informatie.
Houd bij het zoeken ook rekening met de afwijking van de GPS (soms meer dan 4 meter).

De beide GPS-puzzelroutes maak je met behulp van de foto's die in de folder staan en je GPS.
Het werkt als volgt:

- Ga eerst naar **het startpunt** van de route: **51º 57.526N en 006º 17.805O**.
- Zoek daar naar de foto die op die plek is genomen.
- De coördinaten onder de foto geven je het doel van het tweede punt.
- Daar ga je naar toe, zoek weer de foto en gebruik de coördinaten voor het derde punt.
- Zo ga je van punt naar punt tot je bij het vertrekpunt (= eindpunt) bent.
- De foto's staan niet in volgorde van de route. Dat zou te gemakkelijk zijn.
- De foto's van de noord- en zuidroute zijn wel gescheiden gehouden. (**12 foto's per route**).

Veel succes en veel plezier!

Start van de route richting zuidoost.

Opmerking 8

51º 51.975N en 006º 23.239O

Opmerking 4

51º 54.647N en 006º 22.833O

Opmerking 6

51º 52.972N en 006º 23.974O

Opmerking 1

51º 55.142N en 006º 21.330O

Plataan en geënte Esdoorn

51º 52.289N en 006º 22.204O

Levensboom en Venijnboom

51º 54.954N en 006º 20.411O

Opmerking 10

51º 52.313N en 006º 22.654O

Treurbeuk

51º 56.506N en 006º 18.971O

Plataan en Esdoorn

51º 54.992N en 006º 21.973O

Rode Beuk (gevormd)

51º 56.680N en 006º 20.444O

Rode beuk

51º 57.526N en 006º 17.805O

Opmerking 5

51º 54.086N en 006º 24.425O

Start van de route richting noordwest.

Rode Beuk

52º 00.341N en 006º 11.835O

Opmerking 4

52º 00.198N en 006º 15.948O

Opmerking 13

52º 00.792N en 006º 13.762O

Rode Beuken

51º 58.322N en 006º 17.270O

(Hollandse) Linde

51º 58.466N en 006º 17.221O

Moeraseik

51º 57.926N en 006º 17.507O

Beuk met twee stammen

52º 00.317N en 006º14.093O

Treurbeuk

51º 57.969N en 006º 17.766O

Opmerking 11

51º 58.518N en 006º 16.827O

Lindes

51º 58.103N en 006º 17.777O

Opmerking 17

51º 57.526N en 006º 17.805O

Opmerking 12

52º 00.524N en 006º 14.183O

Opmerkingen bij de routes langs bijzondere bomen in de streek van de Oude IJssel.

(Opmerking 1) Het Onland

Het Onland is gelegen in de Wrange (een fraai stukje Achterhoek) tussen Doetinchem en Gaanderen. De herberg “Het Onland” is al sinds 1790 herberg voor de voerlui die tijdens hun rit de paarden lieten rusten en ook om de innerlijke mens te verzorgen, om daarna hun reis te kunnen voltooien.
Rond 1950 werd, als de koeien buiten graasden, de “deale” omgebouwd tot een zaal voor feesten. Jaren later is het boerenbedrijf gestopt om plaats te maken voor het horecabedrijf.
Bijna het gehele pand is in 1980 verwoest door een felle brand en herbouwd in originele staat. De Jachtkamer is van brand bespaard gebleven.

(Opmerking 2) IJzergieterijmuseum

In het gebied rond Gaanderen is veel ijzeroer aanwezig. De beken konden waterkracht leveren en er was voldoende hout voor de benodigde houtskool. Zo kon Gaanderen zich tot ijzerdorp ontwikkelen.
In 1689 stichtte Josias Olmius aan de Bielheimerbeek de eerste Nederlandse ijzergieterij, de Rekhemse hut genaamd. Hier werden bommen, kogels, handgranaten en huishoudelijke voorwerpen gemaakt.
In 1821 werd aan de Akkermansbeek, op de grens met Terborg, de ijzergieterij Vulcaansoord opgericht, later een groot bedrijf dat vrijwel aan het hele dorp werk bood. In de twintigste eeuw kwam er nog meer metaalindustrie, met bedrijven als Pelgrim, Ferro en Senten.

(Opmerking 3) Klooster Bethlehem of Bethlem

Het voormalig klooster voor Reguliere Kanunniken van de Augustijner orde in Gelderland (bij Doetinchem). Het droeg eerst de naam van Bielhem of Beelhem. Naderhand is de naam in die van Bethlehem veranderd, en werd ook wel het “Sint Laurenshuis geheeten".
Johannes en Hermanus van Bredevoort boden magister Franco rond 1180 de kerk te Varsseveld aan om er een klooster van te maken. Franco gaf echter de voorkeur aan een plek ten oosten van Doetinchem en stichtte hier het klooster Bethlehem.

Het klooster werd gesticht in 1179, toen er nog geen Gaanderen was. Aanvankelijk was het een klein houten kerkje waaromheen enkele hutten stonden. Na een verwoestende brand in 1199 werd het houten kerkje vervangen door een stenen godshuis dat werd ingewijd door de aartsbisschop van Utrecht. De bezittingen reikten een gegeven moment van Zutphen tot Groenlo en van Doesburg tot Bocholt.
Het einde van Betlehem kwam in 1580, toen het werd verwoest door Spaanse troepen.

(Opmerking 4) Rivierduin of stuifduin

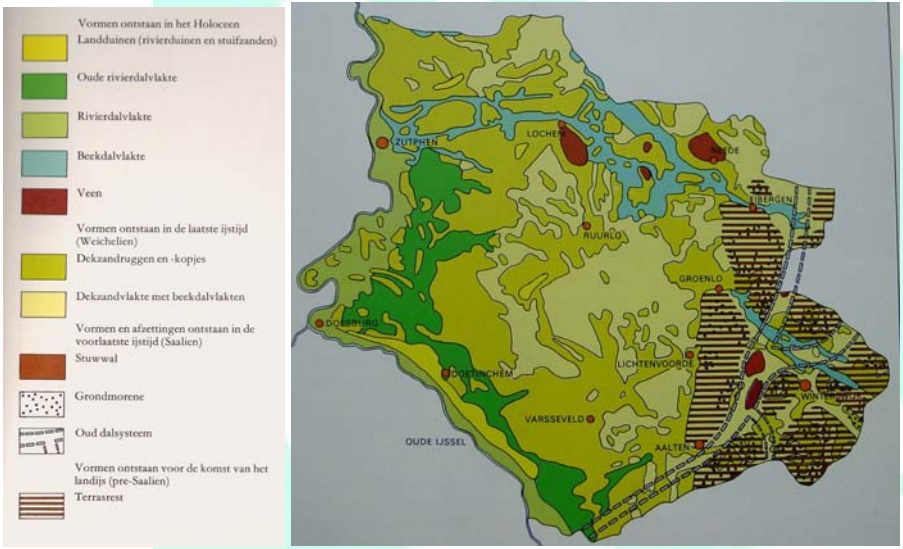

Een rivierduin ontstaat door zandafzetting door een rivier. Dit zand gaat, wanneer het droog is en het waait, stuiven. Dit opgewaaide zand vormt een heuvel met een eigen biotoop. (Een biotoop is een specifiek woongebied voor planten en dieren.)
In Terborg (Gelderland), ligt het rivierduinencomplex de Paasberg.

Een apart gebied vormen de stuifduinen langs de noordoostzijde van de Oude IJssel.

Op deze geologische landschappenkaart zijn de rivierdalvlakte en de stuifduinen goed te zien.

Deze stuifduinenrij begint bij Gendringen-Engbergen en loopt langs Silvolde, Gaanderen, Doetinchem, Kruisbergse bos, Hoog-Keppel tot Drempt. De fietsroute loopt op meerdere plaatsen langs deze stuifduinenrij.

(Opmerking 5) Juliana-Bernhardboom

Op 7 januari 1937 werd ook in Silvolde het huwelijksfeest van Prinses Juliana en Prins Bernhard gevierd. Aan de Markt, werd een “Juliana en Bernhard”-eik geplant. Bij die gelegenheid werd een oorkonde ingegraven, waarvan de tekst zegenwensen voor het jonge paar, land en volk bevatte.
Toen het in 1945 de oorlog voorbij was merkten de Silvoldenaren dat de “Juliana en Bernhard”-eik er nog steeds stond en dat de Duitsers de tekst in het hekwerk zelfs ongemoeid gelaten hadden. Geen wonder dat "Silvolds Belang" zich bij de herinrichtingbesprekingen van het dorpscentrum sterk maakte voor het behoud van deze "boom met geschiedenis". Deze eik behoort tot de symbolen van samenhorigheid en moet de gelegenheid gegeven worden steeds verder uit te groeien.
In het hekwerk staat 1937-1938 J.B.
Het jaartal 1938 heeft waarschijnlijk te maken met de geboorte van Prinses Beatrix in 1938.

(Opmerking 6) Kroezeboom

Een Kroezeboom (soms ook Kroeseboom) is een boom, meestal een eik, die een grens of kruispunt aangeeft.
In de middeleeuwen waren de gronden op de es gemeenschappelijke gronden. Met de kroezeboom of markeboom als uitgangspunt konden de akkers op een eerlijke manier onder de boeren worden verdeeld. 'Kroes' (= krullend) betekent een mooi gevormde kroon van de boom, maar er kan ook een relatie liggen met het begrip (veld-)kruis. Deze naamsaanduiding voor eiken is op meerdere plaatsen in Nederland bekend. Dergelijke bomen konden verschillende functie hebben: als rechtsplaats, heilige plaats of grensmarkering.

(Opmerking 7) Bontebrug

Bontebrug is een buurtschap in de gemeente Oude IJsselstreek in de provincie Gelderland in Nederland. Het dorp ligt tussen Ulft en Silvolde, maar de bewoners (ongeveer 190) wat winkelen en recreëren betreft op Ulft gericht, al slaan ze de Silvoldse kermis en zomermarkt niet over. Het is er zo klein dat straatnamen niet nodig zijn, enkel huisnummers

(Opmerking 8) Strang

Een strang is een nevengeul van een rivier binnen een uiterwaard. Ze komen voor langs de Rijn-, IJssel- en Maastakken in Nederland en spelen een gunstige rol voor het waterbergend vermogen bij hoog water. Het zijn veelal halfdichtgeslibde restanten van voormalige lopen van de rivieren binnen de uiterwaard. De meeste strangen waren in de middeleeuwen hoofdgeulen voor de rivier.

(Opmerking 9) Engbergen

Gebied met loof- en naaldhout bij een oud rivierduin langs de Oude IJssel dichtbij de Duitse grens. Het bevat een hertenkamp, een speeltuin bij het theehuis en een in het duin uitgegraven openluchttheater. Het is een begrip in de Zuidoost Achterhoek. Het gebied, en vooral het bos, voorziet in een grote recreatieve behoefte, maar dit laat ook zijn sporen na. Het bos op de rivierduin slijt en de natuurwaarden staan onder druk. Als er niets wordt gedaan, gaat dit ten koste van het bos. Tegelijkertijd doen zich in het gebied Engbergen en omgeving verschillende andere (ruimtelijke) ontwikkelingen voor. De aanleg van natte en droge ecologische verbindingszones, de vraag naar ruimte voor waterberging, de onveilige situatie van de Engbergseweg en twijfels bij agrariërs over hun toekomstperspectief in het gebied zijn daarvan de belangrijkste ontwikkelingen.

De weerwolf van het bos van Engbergen

(Een Gelders griezelverhaal over een weerwolf)

Marie trok haar omslagdoek strakker om zich heen en tuurde in het struikgewas. Hoewel de maan zijn licht zojuist nog op het pad had geworpen, was het bos hier te dicht om veel te kunnen zien. "Daan?" Haar vrijer liet niets van zich horen. Hij had er absoluut op gestaan om, na het feest in de herberg, weer over het bospad naar huis te lopen, in plaats van de langere weg eromheen te nemen, en als hij dronken was, kon ze beter niet tegen hem ingaan. Ze stond nu te wachten tot hij verderop zijn blaas had geleegd.
"Daan?" riep ze nu wat harder. Nog steeds geen antwoord.
"... Ik loop vast door." Nijdig zette ze zich in beweging. Ze wilde hier geen minuut langer blijven. Iedereen wist dat de bossen bij Engbergen onveilig waren. Of het daadwerkelijk een weerwolf was, zoals beweerd werd, wist ze niet, maar... Ze was nog geen tien meter verder toen geritsel haar deed omkijken.
Achter haar stond nu een zwarte wolf, groter dan ze ooit had gezien, klaar om te springen. Vanaf dat moment reageerde ze instinctief. Ze draaide zich om en rende de resterende kilometers dwars door het bos naar de boerderij waar ze woonde. Hoewel ze niet nogmaals achterom durfde te kijken, hoorde ze aan het gekraak van takken dat de wolf haar op de voet volgde. Voor ze de deur thuis achter zich kon dichttrekken, waagde het dier nog een uitval. Het hapte naar haar schenen, maar nam alleen een stuk uit haar rode omslagdoek. Niet veel later kwam ook Daan bij de boerderij aan. Toen Marie hem nog bevend van de schrik vertelde waarom ze naar huis was gerend en aanvankelijk de deur niet voor hem had willen opendoen, moest Daan lachen. Hij lachte met wijd opengesperde mond, waarin Marie tussen zijn tanden rode draadjes zag, in precies dezelfde kleur als haar omslagdoek...

(Opmerking 10) Park de Wildt

De bomen in park de Wildt in Gendringen

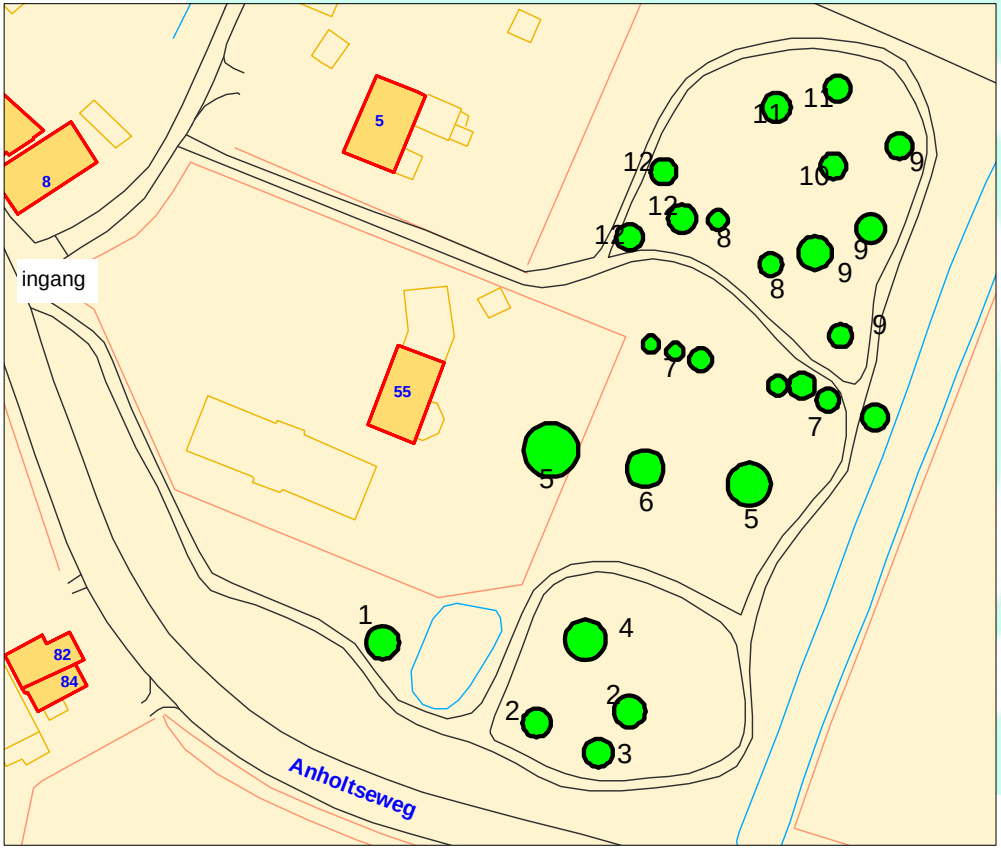

1. Rode beuk (Fagus sylvatica Purpuraea)
2. Tulpenboom (Lirodendron tulipiferum)
3. Amberboom (Liquidamber styraciflua)
4. Wintergroene eik (Quercus turneri Pseudoturneri)
5. Plataan (platanus acerifolia)
6. Witte paardenkastanje (Aesculus hippocastanum)
7. Populier (Populus (x))
8. Zuilbeuk (Fagus sylvatica Dawijck)
9. Zwepenboom (Celtis occidentalis)
10. Trompetboom (Catalpa Bignonioides)
11. Moerascipres (Taxodium distichem)
12. Honingboom (Sophora japonica)

Zie voor uitgebreidere informatie over de bomen de toelichting in het bomeninformatieboekje.

Zoek voor “Rode beuk” bij “Beuk”. Enzovoorts.

(Opmerking 11) Arboretum Ruimzicht

Aan de noordzijde van het centrum van Doetinchem ligt Villa Ruimzicht. Een in 1853 gebouwd landhuis dat later dienst deed als internaat en school. De laatste tijd raakte het in verval. Gelukkig is het in 2007 gerestaureerd en verbouwd tot hotel-restaurant met een grote rol voor het presenteren van kunst. Het park rond het gebouw heeft het karakter van een Arboretum, met een grote verscheidenheid aan bijzondere boomsoorten.

(Opmerking 12).Café Het Wapen van Heeckeren

Het Wapen van Heeckeren is het begin van de negentiende eeuw gebouwd. De boerderijherberg behoorde vroeger tot het landgoed Enghuizen, destijds in het bezit van de familie Van Heeckeren. De luiken van het monumentale pand zijn anno 2002 nog steeds geschilderd in geelrood, de kleuren van het landgoed Enghuizen.
Tegenover 't Wapen staat een "doorrijschuur" waar de reizigers vroeger met paard en wagen in konden rijden. De volgende morgen konden ze de schuur aan de achterzijde weer verlaten.

In de Gelderlander van 25-05-2002 beschreef Piet Venhuizen een kroegentocht langs oude Achterhoekse herbergen. Hieronder staat het fragment over café Het Wapen van Heeckeren.

> *Kort voor Hummelo doemt aan de linkerkant het mooiste pand op dat we aandoen: café Het Wapen van Heeckeren. Wat een schoonheid hebben de bouwers van deze beginnegentiende-eeuwse boerderijherberg tot stand gebracht. Vooral de gietijzeren dakbekroning, met ragfijne details als kantwerk, is adembenemend. Naast het gebouw staat een natuurstenen pomp uit de achttiende eeuw. De luiken van het pand zijn geschilderd in geelrood, de kleuren van het landgoed Enghuizen, waartoe de herberg ooit behoorde. Daar zwaaiden de Van Heeckerens de scepter, vandaar de naam. Evert-Jan Oosterink, de vierde generatie van de familie die hier de lakens uitdeelt, staat ons al op te wachten. Hij gaat voor naar de gelagkamer, die zo groot is als*

een ruime slaapkamer in een doorzonwoning. Er is ruimte voor een stamtafel en vier kleinere tafeltjes, zonder uitzondering bedekt met kanten kleedjes.

Hier heeft geen brand gewoed, hier hebben nooit slopers hun vernietigende werk gedaan. De toog en de toogkast zijn 150 jaar oud en er staat eenzelfde oude kachel als in 't Onland. Een klapdeurtje geeft nog altijd toegang tot de bedstee waarin vroeger de gasten sliepen. Elk detail in dit café is authentiek, de tijd heeft hier stilgestaan, al stonden een uitsmijter en een gehaktbal tweehonderd jaar geleden misschien niet op het menu. Specialiteit van het huis is de verse soep, vertelt de waard, die met zijn vrouw elders in het voorhuis woont. Tot vijftien jaar geleden heeft Oosterink ook nog geboerd en het achterhuis, de deel, is nog geheel in de oude staat, zo blijkt bij een rondleiding. Het lijkt of de koeien hier zojuist zijn vertrokken, al is hun geur wel geheel verdwenen.

Heel bijzonder is de schuur die tegenover het café staat. Dat is een van de twee in Nederland overgebleven gebouwen waar de vermoeide reiziger zijn wagen met paarden aan de voorkant in kon rijden, om er de volgende morgen fris en wel aan de achterkant uit te vertrekken. ,,Noem het een doorrijschuur", zegt Oosterink. De andere nog bestaande staat in Wassenaar. Een commerciële exploitatie van al het moois van Het Wapen van Heeckeren is ver te zoeken, maar voor de aan het café verbonden, 108 jaar oude, schietvereniging is dat juist goed. Die laat graag alles bij het oude. Nog altijd moeten aspirant-leden het bonenoordeel ondergaan: doet één van de zittende leden een bruine boon in een pot waarin alleen witte horen te zitten, dan kan de nieuweling de driewekelijkse vrijetijdsbesteding op zijn buik schrijven.

(Opmerking 13) Enghuizen in Hummelo

Geschiedenis

Een vergissing is gauw gemaakt met Enghuizen. Langs de weg van Hummelo naar Zutphen zien we rechts een langgerekt gebouw, bewoond door de eigenaar, en men is gauw geneigd om hierin een klein kasteel te zien. Dit is echter het tuinhuis, de voormalige oranjerie, ingericht tot woonhuis.

Evert van Enghusen is in 1326 bezitter van *"'t Goet te groten Engehuse"* en zijn nageslacht zal nog geruime tijd eigenaar blijven. Het is een Jacob, die in 1483 kinderloos komt te sterven en zijn tante Margriet is, *"Professide suster van Merriengrave binnen Doesburch, erve haeres vader ende broeders Gerrit Palix ende sijne soons Jacob van Enghusen"*. Margriet zat dus in het klooster, en samen met genoemde klooster verkoopt zij Enghuizen in 1488 aan Seger van Voorst.
Uiteindelijk verkoopt Sweder van Voorst in 1619 zijn bezit aan zijn zwager Franco van Swieten, wiens kleinzoon Johan Otto Enghuizen in 1636 overdeed aan Everhart van Heeckeren, in wiens nageslacht het goed tot 1923 zal blijven.

Het middeleeuwse kasteel moet op het eilandje in de vijver gestaan hebben, waar nu het "Jagershuis" staat. In het begin van de achttiende eeuw werd het vervangen door een landhuis met kwartcirkelvormig gebogen zijvleugels, dat op de heuvel stond met het gezicht op het jachthuis. Dit huis viel blijkbaar niet in de smaak bij Hendrik Jacob Carel Johan van Heeckeren, die naast het landgoed Sonsbeek in 1831 eigenaar van Enghuizen werd. De omgeving was destijds ook niet erg aanlokkelijk. Hij begon met de ontginning van het landgoed en de boerderijbouw. Waar toen

heide lag, met watergaten, sloten en vennetjes, is nu grasland.

Het kasteel brandde vlak na de Tweede Wereldoorlog uit door onvoorzichtigheid van de erin gelegerde geallieerde troepen. Het restant werd tenslotte in 1948 afgebroken en nu liggen er alleen nog wat stenen en groeien er brandnetels.

Een prachtige vijver omsluit het jagershuis dat met een on-Nederlandse hangbrug te bereiken is, maar waar een bordje "Verboden Toegang" ongewenste bezoekers tegenhoudt.

Veel boerderijen die bij het landgoed Enghuizen horen of behoord hebben bezitten luiken met rode en gele kleuren.

(Opmerking 14) Tiendeboom

Een tiende (tiendrecht en tiendenrecht) is een vorm van winstbelasting, waarbij men een tiende deel van de opbrengst dient te betalen.

De tiende werd in Europa pas ingevoerd ten tijde van Karel de Grote. Het was bedoeld als een sociale belasting, die moest dienen ter financiering van de armenzorg, het levensonderhoud van parochiepriesters en de instandhouding van kerkgebouwen. De regel was dat iedereen een tiende deel van zijn oogst zou afdragen. Een derde van de tiende werd besteed aan sociale werken, een derde kwam toe aan de dorpspastoor en een derde aan de parochiekerk. In gebieden waar de tiende pas in latere eeuwen werden ingevoerd, kwam er ook een deel toe aan de bisschop.
De inning gebeurde aanvankelijk in natura, waarbij men letterlijk een tiende deel van een oogst op de velden ging ophalen. In latere tijden werd de tiende dikwijls verpacht (aan een zogenaamde tiendesteker). Met de tijd werd de tiende ook voldaan in klinkende munt.
De tienden werd opgeslagen in een tiendschuur. In vele dorpen weet men nog locatie van deze schuren.

In dorpen waar de tiende door meerdere partijen werd opgehaald, werd het inningsgebied zorgvuldig afgebakend of via een tiendebeschrijving te boek gesteld. Soms kan men nog hardstenen paaltjes aantreffen, die destijds dienst deden als afbakening van een tiendblok. Dit zijn de zogenaamde tiendpalen.

(Opmerking 15) Landgoed Ulenpas

De oorspronkelijke Ulenpas is veel ouder dan het gebouw dat er nu staat. Het huidige gebouw is een opvolger van een veel ouder huis, dat in verschillende gedaanten voorkwam en dat onder meer in de achttiende eeuw werd verbouwd. Het oudste huis dateert al van voor het jaar 1400, want dan verkoopt Diederik van Baak het huis aan Herman Rouwenoort

De Ulenpas werd waarschijnlijk rond 1660 herbouwd door een Hendrik, een voornaam die in het geslacht (Van Rouwenoort) erg veel voorkwam. Uit een prent van Jan de Beyer uit 1732 blijkt de Ulenpas een huis te zijn met een zadeldak tussen twee Gelderse topgevels en een gemoderniseerde voorgevel; het gebouw heeft inmiddels ook zijvleugels gekregen.

De Ulenpas heeft beroemde bezoekers gehad. In het rampjaar 1672 schijnt Lodewijk XIV nog onderdak in de Ulenpas te hebben gekregen en rond 1700 brengt de befaamde Zweedse plantkundige Linnaeus een bezoek aan de Ulenpas. Wellicht werd hij uitgenodigd door Hendrik van Rouwenoort die in die tijd curator was van de toenmalige universiteit van Harderwijk.

In 1965 breekt er brand uit, waarbij het huis grotendeels uitbrandt. Het huis wordt wel herbouwd, maar het uiteindelijke resultaat is een flauw aftreksel van het huis dat hier eeuwenlang heeft gestaan. Niettemin is de Ulenpas fraai gelegen tegen een achtergrond van hoog opgaand geboomte.

Het huis De Ulenpas is niet toegankelijk voor het publiek, maar kan van de weg af heel goed waargenomen worden.

(Opmerking 16) Hessenweg.

De ouderdom van deze wegen is moeilijk te schatten, maar zeer waarschijnlijk bestonden ze al in de Middeleeuwen.

De Hessenwegen liepen meestal over de hogere zandgronden. Zo bleef men gespaard voor overstromingen en moeizame tochten door moerassen.
Men vermeed zoveel mogelijk dorpen en steden omdat er veel accijnzen en poortgeld betaald moest worden voor de handelswaar. Bovendien maakten de handelaren gebruik maakten van hessenwagens, die een bredere spoorwijdte hadden dan was toegestaan in Nederland en daardoor niet pasten in de karrensporen van landelijke karren en wagens. Want bij de eerste wegen waren alleen de wagensporen verstevigd. Ze zouden dan ook de zandwegen beschadigen.
De kooplieden overnachtten in herbergen langs de route. In de Achterhoek liepen de Hessenwegen onder andere van Bocholt via Aalten, Halle Zelhem, Hoog Keppel naar Doesburg en verder naar Utrecht of Amersfoort. Daar werden de goederen overgeslagen op schepen richting Amsterdam.
Omdat de Hessenwegen de dorpen en steden meden en voornamelijk over de zogenaamde woeste gronden liepen, waren de Hessen een prooi voor struikrovers en dergelijke. Ze reisden daarom in konvooi.

De Hessenweg naar Het Wapen van Heeckeren doorkruist het dal van de Kleine Beek.

(Opmerking 17) Wilhelminasteen.

Helaas is over deze steen (nog) niets bekend. Behalve dan dat de steen verwijst naar de vroegere koningin Wilhelmina.
Wilhelmina Helena Pauline Maria (Den Haag, 31 augustus 1880 – Apeldoorn, 28 november 1962), Prinses der Nederlanden (1880-1890, 1948-1962), was van 1890 tot 1948 regerend Koningin der Nederlanden.

Bomenlijst
langs bijzondere bomen
in de streek
van de Oude IJssel.

Algemeen

Bomennamen alleen zeggen weinig over een boom. De ene keer gebruiken we de Nederlandse naam, terwijl we een andere keer de Latijnse naam gebruiken. Deze bomenlijst is gesorteerd op de Nederlandse namen in alfabetische volgorde.
Als u naar bomen kijkt, let dan op de bast, op de stam, op de bladeren (als ze aan de boom hangen). Dat laatste geldt ook voor de bloemen en de vruchten.
Van alle onderdelen kunt u kijken naar de kleur, de vorm, de structuur en of er eventueel diertjes in, op of onder de onderdelen aanwezig zijn. Dat maakt het kijken leuker en afwisselender.

U hoeft echt niet alle bomen in dit informatieboekje te kennen. We willen slechts uw belangstelling prikkelen om te laten zien hoeveel er in de natuur te zien is.

We wensen u veel plezier!

Acacia (Valse) Robinia pseudoacacia

Met de Robinia of valse acacia wordt in Nederland Robinia pseudoacacia bedoeld. Deze Noord-Amerikaanse boomsoort is genoemd naar Jean en Vespasien Robin, lijfartsen van koning Hendrik IV van Frankrijk. De Robinia die nu bij het kasteel Doorwerth (Gelderland) te bewonderen is, zou geplant zijn op 23 januari 1579, ter gelegenheid van de totstandkoming van de Unie van Utrecht. Men neemt aan dat dit de eerste Robinia in Nederland is. Andere bronnen gaan ervan uit dat de boom in Doorwerth bij de Vrede van Nijmegen in 1678 is geplant.

Robinia wordt als parkboom veel in steden aangeplant, omdat deze plant niet alleen als een mooie verschijning met mooie bloemen wordt gezien, maar ook goed tegen vervuiling is bestand. Als productieboom levert hij hardhout met een zeer hoge weerstand tegen aantasting door insecten en rot. Al vroeg werd het robiniahout vanwege zijn duurzaamheid gewaardeerd als steun voor wijnranken, en vanwege zijn hardheid en sterkte als grondstof voor wielspaken, laddersporten, pinnen en tuinmeubels. Door de grillige groei, waarbij weinig lange rechte stammen ontstaan, en de stam niet zuiver rond wordt, is het lastig in grote maten te krijgen, en het hout vereist een zorgvuldige droging omdat het nogal kromtrekt of barst.

Schors

De bloemen van de Robinia leveren honing, die op de markt wordt gebracht als acaciahoning. Met de echte acacia heeft deze honing echter niets te maken.
De standplaats van de Robinia mag niet te vochtig zijn. De soort gedijt best op leemhoudende zandgrond, maar doet het ook goed op lichte kleigrond. Daar is de Robinia een snelle groeier: jaarlijks tot een meter in de hoogte en een centimeter in de dikte. Uiteindelijk groeit de boom tot 30 meter hoog en 50 centimeter dik.

Amberboom

Liquidambar styraciflua

De amberboom is een loofboom die komt uit het oosten van Noord-Amerika. De amberboom wordt als sierboom sinds 1688 aangeplant in Europa. De naam van de boom houdt verband met het hars die zich in de bast bevindt.

De amberboom kan tot 45 m hoog worden, maar in Nederland niet hoger dan 10 tot 20 m. De jonge boom heeft een kegelvorm. Later wordt de boom breder met een eironde tot ronde vorm. De jonge bast is roodbruin, later wordt deze grijsbruin en diep gegroefd. Bij oudere bomen worden op de takken en twijgen kurklijsten gevormd. De bladeren doen denken aan die van de esdoorn, maar hebben een verspreide bladstand. Het blad heeft mooie herfstkleuren dieprood, geel en oranje. Stukgewreven bladeren geven een aangename zoete geur af.
De boom bloeit in april en mei met bloemen.

Schors

Beuk

Fagus sylvatica

De beuk komt van nature voor in Europa. De soortaanduiding sylvatica is afgeleid van "silva" (= bos). Met zijn grootte tot 40 meter is het een hoge boom. De stam is glad en grijs.
Het blad is licht gegolfd en licht glanzend.
Er zijn mannelijke en vrouwelijke bloemen aan dezelfde boom. De knoppen zijn langwerpig en bestaan uit schubben. De beuk kan goed tegen schaduw.
De beuk gedijt goed op vochthoudende, goed doorlatende, kalkrijke, leemhoudende bodem.

Jonge beuken behouden hun afgestorven blad tot eind april wanneer het nieuwe blad uitloopt. Daarom zijn ze bijzonder geschikt voor een dichte, hoge haag (beuken voor een haag zijn geen haagbeuken. Dat is een andere soort boom).
De vrucht is een noot. De nootjes worden omsloten door een napje, dat gevormd wordt uit de vruchtbladen en de schutbladen. In elk napje zitten twee nootjes.

Beuken worden vaak in lanen geplant. Zolang alle bomen gezond zijn gaat dit goed, wanneer een boom sterft, dan kan door zonnebrand de een na de andere boom volgen. Bij beukenbossen valt op dat er weinig tot geen ondergroei is, door het dichte bladerdak bereikt maar zeer weinig zonlicht de bodem.

Beuken worden niet echt oud, 200 à 300 jaar wordt als maximum aangegeven. In de Middachter Allee bij Kasteel Middachten in De Steeg stonden tot voor kort enkele van de oudste beuken in Nederland. De dikste was 5 meter in omvang, en enkele van de bomen waren 44 tot 46 m hoog. Ze waren in 1776 aangeplant. Omdat twee beuken in de winter van 2004 -2005 spontaan omvielen en meerdere beuken hol en aangetast bleken door de korsthoutskoolzwam, heeft de eigenaar van Landgoed Middachten ze in november 2005 laten kappen.

Beuk (Rode) Fagus sylvatica 'Purpurea'

De rode beuk, ook wel zwarte of bruine beuk genoemd, is een natuurlijk ontstane ondersoort van de groene beuk. Uit de zaden van de rode beuk ontspruiten meestal groene beuken, zelden een rode.

Gevormde rode beuk

Beuk (Treur) Fagus sylvatica 'Pendula'

De treurbeuk werd op het einde van de 19de eeuw populair. Alleenstaand komt de boom het best tot zijn recht. Treurbeuken zijn in parken en op kerkhoven te vinden.
Deze Groene beuk heeft een brede kroon. De bladeren zijn in de lente donkergroen, in de zomer kopergroen, in de herfst heldergroen. Op het einde van de herfst zijn de kleuren van de bladeren geel rood en groen.

Beuk (Zuil) Fagus sylvatica ´Dawyck´

Fagus sylvatica ´Dawyck´ is een forse, bladverliezende, zuilvormige boom. De zaden zijn eetbaar en kunnen heel goed in een koekenpan met suiker gebakken worden. Bovendien is dit als struik een ideale haagplant. Het blad blijft vaak in de winter aan de struiken als een natuurlijke bescherming tegen zonnebrand.

Fagus sylvatica ´Dawyck´ is gekozen als boom van het jaar 2006. De ruimte voor bomen is vaak beperkt in stads- en dorpscentra. De zuilbeuk is dan ook een goede keus, want hij is zeer vormvast, wordt uiteindelijk 3 meter breed en 10 tot 15 meter hoog. De bladeren zijn glimmend donker groen en ovaal, zoals bij de gewone beuk, alleen de bladrand is gegolfd. Pas op latere leeftijd produceert Fagus sylvatica ´Dawyck´ grote hoeveelheden beukennootjes.

Cipres (Moeras)

Taxodium distichum

De moerascipres is een bladverliezende naaldboom met een slanke, piramidale vorm. De schors is vezelig en roodbruin.
De boom komt inheems voor in drassige streken van het zuidoosten van de Verenigde Staten tot aan zuidelijk Illinois. De boom staat graag met zijn voeten in het water aan de kant van een meer, en geeft de voorkeur aan licht zure bodem en water.
In het water worden rond de stam ademwortels gevormd.

Voor de ijstijden, in het tertiair, kwam de boom ook algemeen voor in Europa wat door fossiele vondsten is aangetoond. De moerascipres wordt tegenwoordig als tuinplant gebruikt en in parken aangeplant.
De moerascipres wordt ook wel als “cypres” aangeduid, maar de correcte Nederlandse benaming is cipres.

Eik (Amerikaanse) Quercus rubra

De Amerikaanse eik is een snelgroeiende boom uit de beukenfamilie. De soort komt oorspronkelijk uit het oosten van Noord-Amerika, maar wordt in Europa aangeplant als sierboom. De soort is in Nederland in gebruik sinds 1825. De Amerikaanse eik kan 35 m hoog worden.
De kroon is breed en koepelvormig. De boom heeft een korte, rechte stam; de takken vormen kransen. De twijgen zijn kaal en wrattig en op latere leeftijd dof glimmend en grijsachtig. De spitse knoppen zijn donkerrood tot bruinachtig. De schors is glad en zilverkleurig grijs.
De bladeren zijn langwerpig en kunnen soms wel 20 cm lang worden. In de herfst zijn de bladeren dofrood of roodbruin.
De Amerikaanse eik heeft donkere, roodbruine eikels met een scherpe punt en een afgeplatte voet; ze zitten in ondiepe napjes. De napjes zijn voorzien van schubben die aan de randen naar binnen gekromd zijn. De steeltjes zijn circa 1 cm lang. De eikels zijn pas in het tweede jaar na de bloei rijp en kiemen daarna na de winter als ze een koude periode achter de rug hebben.

Door zijn grote kroon heeft de boom de neiging om andere boomsoorten te verdringen.
De eikels zijn een belangrijke voedingsbron voor verschillende soorten spechten, de Vlaamse gaai, mezen, kwartels, fazanten, kraaien, en korhoenders. Uitlopende jonge twijgen en bladeren worden graag gegeten door herten en muizen.

Eik (Moeras) Quercus palustris

De moeraseik is een boom uit de napjesdragersfamilie. Op de boom komen mannelijke en vrouwelijke bloemen apart voor. De boom wordt sinds het einde van de achttiende eeuw in Europa aangeplant. Hij wordt in Nederland tamelijk veel aangeplant langs straten en in parken en plantsoenen binnen de bebouwde kom. De boom is minder geschikt voor natte, moerasachtige gronden. De boom kan echter wel korte tijd tegen overstromingen. De bladeren hebben een opvallend mooie, dieprode herfstkleur. De kwaliteit van het hout is minder in vergelijking met dat van de andere eikensoorten. De boom groeit matig snel, wordt in Nederland tot 20 m hoog en heeft een kegelvormige kroon. Op latere leeftijd buigen de onderste takken door. De bloemen verschijnen tegelijk met het blad. Mannelijke bloemen zitten in katjes, die zich ontwikkelen uit knoppen in de bladoksels van het voorgaande jaar. De vrouwelijke bloemen zitten op korte steeltjes in de oksels van de uitlopende bladeren.
Op 15 tot 20-jarige leeftijd gaat de boom eikels dragen. De 13 mm grote eikel is een dopvrucht, die twee jaar nodig heeft om te rijpen. De eikels vallen van september tot december. Pas na een koude periode kunnen de eikels kiemen.

Eik (Wintergroene) Quercus x turneri Pseudoturneri

Deze half- tot volledig wintergroene eik is traaggroeiend. Deze bijzondere eik zult u zelden vinden bij een kwekerij. De reden dat kwekers niet zo happig zijn om deze kleine boom of struik te kweken, komt door de bijna onvoorspelbare uitgroei. Soms wordt een keurige stam gevormd of in andere gevallen groeit een meerstammige struik. De eik wordt niet zo hoog en is een prachtige verschijning in tuin, patio, park of op het balkon.

Esdoorn

Acer

De esdoorn of ahorn is een geslacht van bomen of heesters. Afhankelijk van de opvatting hoort deze, klassiek, tot de Esdoornfamilie (Aceraceae) of, modern, tot de Zeepboomfamilie (Sapindaceae).

Esdoorns komen voor in de gematigde streken van het noordelijk halfrond. Het geslacht zal ongeveer 120 verschillende soorten tellen.
Inheems in Nederland zijn alleen de Spaanse aak of Veldesdoorn (Acer campestre) en in (Nederlands) Limburg de gewone esdoorn (Acer pseudoplatanus).

De vrucht is voorzien van een grote vleugel en wordt soms "helikoptertje" genoemd. Er zitten twee vruchten aan één steeltje, zodat de vleugels tegenover elkaar staan en zo een goede verspreiding door de wind geven. De hoek die de vleugels ten opzichte van elkaar maken is een belangrijk kenmerk voor het onderscheid van de soorten.

Bijna alle soorten hebben in het voorjaar door de hoge worteldruk een sterke sapstroom, waardoor in deze tijd van het jaar wonden sterk kunnen bloeden.
De meeste soorten hebben door de dunne bast gauw last van verbranding als de zon op de stam kan schijnen.

De wetenschappelijke naam Acer is heel oud en van onduidelijke herkomst. Het Latijnse woord 'acer' betekent spits, scherp. De naam zou betrekking kunnen hebben op de spitse vorm van de bladeren.

Het hout is zeer bruikbaar, voor meubels en vloeren. Esdoorn wordt ook gebruikt voor het maken van keukens omdat het een lichte kleur heeft. Wanneer het een mooie golftekening heeft wordt het gebruikt voor rugbladen van violen en gitaren.

Esdoorns hebben een grote sierwaarde. Vooral de herfstkleuren van de esdoorns zijn bekend (denk aan de "Maple Leaf", het esdoornblad in de Canadese vlag). Deze zeer fraaie herfstkleuren zijn beperkt tot slechts enkele soorten.

Verder wordt uit esdoorns (vooral de Suikeresdoorn) ook stroop gemaakt ("Ahornsiroop" of "Esdoornsiroop").

Een arboretum (bomentuin) met alleen esdoorns wordt wel een aceretum genoemd. Het grootste aceretum ter wereld bevindt zich op het terrein van kwekerij Esveld in Boskoop. De oudste boom in dit aceretum stamt uit 1865, een Acer shirasawanum 'Aureum'. Deze werd indertijd door Philipp Franz von Siebold uit Japan meegenomen.

Honingboom

Sophora Japonica

Schors

De honingboom is een plant uit de vlinderbloemenfamilie. De soort is afkomstig uit China en Korea en wordt in Japan gebruikt als tempelboom en boom op begraafplaatsen. In 1747 werden de eerste zaden door een Franse jezuïet naar le Jardin des Plantes in Parijs gestuurd.
In Nederland wordt de boom gebruikt in brede straten en parken en groeit het beste in de volle zon op een warme plaats. De boom kan door vorst beschadigd worden. De boom lijkt op de robinia (Robinia pseudoacacia).
De honingboom kan 15-20 m hoog worden. De boom heeft een brede, ronde, open kroon en een grijsgroene schors, waarin door de diktegroei op latere leeftijd scheuren in ontstaan. De twijgen zijn donkergroen evenals de enkele jaren oude takken. De boom bloeit vanaf tien- tot twintigjarige leeftijd in augustus en september met roomgele tot roomwitte bloemen, die een tot 30 cm lange pluim vormen. De bloemen bevatten veel nectar en worden dan ook veel bezocht door bijen. De vrucht is een 5-8 cm lange peul met ingesnoerde zaden en wordt daarom soms ook wel snoerboom genoemd.

Kastanje (Paardenkastanje Witte) Aesculus hippocastanum

Hij wordt ook wel Wilde Kastanje genoemd en is in onze streken een vertrouwd verschijnsel. Daarom is het verbazingwekkend dat hij nog maar relatief kort hier vertoeft. Zijn oorsprong ligt in de Balkan en Klein-Azië. Daar zijn nog restanten te vinden van ooit uitgestrekte kastanjebossen. Hoe de wilde kastanje zich over Europa heeft verspreid, is nauwkeurig beschreven. Het startpunt lag in Constantinopel, waar de Vlaamse arts Quackelbeen tussen 1554 en 1562 lijfarts was aan het hof van de sultan. Hij gaf aan zijn Italiaanse collega Mattioli een vruchtdragende tak van de kastanje. Zo is de reis van de wilde kastanje door Europa begonnen. Het eerste Nederlandse exemplaar werd in 1608 aangeplant, in de Leidse Hortus Botanicus. De verspreiding verliep zo goed omdat de Kastanje geen extreme eisen aan de bodem stelt.

In de winter komen ook details goed naar voren, zoals de schors. Bij de jonge boom is die nog glad, maar later ontstaan er talloos veel scheuren in. De stam is dan een en al schilfering van grote en kleinere stukken schors. Ook de kleine zijtakken, die aan alle kanten uit de boom te voorschijn komen, zie je het best bij de kale winterbomen. Zelfs de hoofdstam zit er vol mee.
De winterse boom laat ook nog een andere karakteristiek zien. De onderste takken maken een opvallende beweging: vanaf de hoofdstam buigen ze eerst in grote lussen naar beneden en golven daarna in een zwierig gebaar omhoog. Naar boven toe maakt de Kastanje een andere beweging. Daar vormt de kroon een ronde, eivormige koepel. En als je aan de voet van de stam staat zie je nog iets, namelijk dat de schors rechtsom naar boven draait. Ze hebben wat weg van de steunberen van een gotische kathedraal.

Als het voorjaar aanbreekt, toont de Paardenkastanje zijn misschien wel uitbundigste fase. De dikke, tegenover elkaar liggende knoppen zwellen op. Er omheen zitten nog de opvallend harde en in het voorjaar zeer kleverige schubben. Ze beschermen de gevouwen bladeren en de bloemaanleg tegen vorst en verdamping. Eerst klappen deze knopschubben terug en de zachte, bleekbruine, wollig behaarde blaadjes komen bloot te liggen. Vervolgens klappen ook die om en drukken zich tegen de tak aan. Het lijkt alsof ze slap hangen, maar ze voelen juist erg stijf aan. Zeker als de zon tijdens warme voorjaarsdagen aan kracht wint, gaan de knoppen in verbluffend korte tijd open.
Als de bladeren afvallen, laat het breekpunt van de steel hoefijzervormige littekens achter. Zelfs de spijkers van een hoefijzer lijken erin te zitten: de littekens van de nerven.
Gelijk met het uitlopen van de jonge blaadjes komt, meestal ergens in half april, de Paardenkastanje tot bloei. De bloemen van de Paardenkastanje zijn rechtopstaande pluimen - naar hun vorm vaak 'kaarsen' genoemd - die uit tientallen bloemen bestaan.

Eetbaar zijn kastanjes niet, hoewel ze zeer zetmeelrijk zijn. Kastanjes zijn bitter en zelfs een beetje giftig. Sommige dieren zijn gek op de kastanjes, zoals paarden. In het bijzonder herten zijn er dol op. Daarom worden kastanjebomen soms bij hertenkampen aangeplant.

Kastanje (Paardenkastanje Rode) Aesculus carnea

Op veel plaatsen komt een nauwe verwant van de Witte Paardenkastanje voor, de Rode Paardenkastanje. Deze wordt vooral als sierboom aangeplant. Het is een kruising van de witbloeiende soort en de uit Noord-Amerika afkomstige Rode Pavia. De keur aan kenmerken van de Witte Paardenkastanje is bij zijn roodbloeiende broertje veel minder uitgesproken. De laatstgenoemde soort wordt vermeerderd door enten. Dat kun je zien aan de oudere bomen: op de onderstam van de Witte Paardenkastanje, herkenbaar aan de kenmerkende schilfers, groeit de dunnere en gladdere stam van de Rode Paardenkastanje.

Kastanje (Tamme) Castanea sativa

De tamme kastanje is een loofboom uit de napjesdragersfamilie, die van nature voorkomt in het Middellands Zeegebied. De boom kan een hoogte bereiken van ongeveer 25-35 m. De tamme kastanje heeft een levensduur van circa 500-1500 jaar. Er is een beroemde tamme kastanje gelegen bij de gemeente van Sant' Alfio in Sicilië (op de hellingen van Etna) die naar schatting 2.000-4.000 jaar oud is.
In Nederland komt de boom verwilderd voor en verder op oude landgoederen. Hij is hier al door de Romeinen, die erg gesteld waren op de vruchten, ingevoerd. Vooral in het zuidoosten van Nederland zijn vrij veel oudere tamme kastanjes te vinden.

De vrucht van de tamme kastanje is een bolster. De zaden (kastanjes) kunnen, nadat de stekelige bolster is verwijderd, worden geroosterd en gegeten, in tegenstelling tot de kastanjes van de giftige paardenkastanje die overigens bij een geheel andere plantenfamilie behoort.
Makkelijker dan roosteren is het om de kastanjes te koken. Het is wel lastig de hete gekookte kastanjes te pellen.

Het hout van de boom is uitstekend timmerhout.

Levensboom Thuja occidentalis

De geslachtsnaam 'Thuja' is afgeleid van het Griekse woord dat 'beroken' betekent of 'thuo' dat voor 'offeren' staat, andere Thujasoorten werden dan ook gebruikt bij offerrituelen omdat het hout een aangename geur heeft als het wordt verbrand. De soortnaam 'occidentalis' betekent 'uit het westen'.

De naam Levensboom dankt de boom aan de geneeskundige werking. Hij werd zo genoemd door de Franse ontdekkingsreiziger Cartier in de 16de eeuw, die van de indianen leerde om de plant te gebruiken tegen scheurbuik.

De stam van de Levensboom wordt ongeveer 15 meter hoog, en 60 centimeter in doorsnee, de stam is vaak in twee of zelfs drie stammen onderverdeeld. De kroon is smal, bijna kolomachtig. Op een leeftijd van ongeveer 6 jaar begint de boom met het produceren van kegels. De bloemknoppen verschijnen in de herfst en barsten de volgende lente open. Deze boom groeit ontzettend langzaam, na 50 jaar kan hij op een goede plek een hoogte van 12 meter bereiken, maar op een arme plek niet meer dan 4 meter. De boom kan behoorlijk oud worden, zo'n 800 jaar. Bij het ouder worden, ontwikkelt de boom een ingewikkeld wortelsysteem om zelfs uit de kleinste rotsspleten water te halen. De Westerse Levensboom heeft een voorkeur voor een vochtige biotoop. De boom is zeer gevoelig voor vuur door het hoge gehalte aan etherische olie.

De belangrijkste inhoudsstof van de Westerse Levensboom is de etherisch olie. Uitwendig toegepast is de etherische olie een van de beste middelen tegen wratten, gebruik het wel spaarzaam, bijvoorbeeld een druppel op een wattenstaafje en de wrat twee maal daags aanstippen. De farmaceutische industrie betrekt medicijnen tegen kanker uit de bladeren.
Het hout van de Westerse levensboom is zeer bestendig, zo kan het goed tegen vochtig worden, daarom wordt het veel gebruikt in de scheepsbouw, maar ook blokhutten, kozijnen, deurposten e.d. worden ervan gemaakt.

Linde

Tilia

De linde is een loofboom. De soorten van dit geslacht komen voor op het noordelijk halfrond in Europa, Noord-Amerika en Azië.

De Hollandse linde is een kruising tussen de Kleinbladige en de Grootbladige linde. Zo is de Zwarte linde een variëteit van de Hollandse linde evenals de Koningslinde en de Krimlinde.

De Kleinbladige en de Grootbladige linde komen van nature in de Benelux voor. Hij geldt als een van de grootste loofbomen. De linde kan zeer oud worden. De linde kan afhankelijk van de variëteit 15 tot 30 m hoog worden. De Zwarte en de Koningslinde worden het hoogst.

In juni bloeit de linde rijkelijk en wordt door bijen en hommels bestoven. Doordat er meer energie bij het vliegen verbruikt wordt dan dat er in de vorm van nectar verzameld kan worden, verhongeren de hommels en sterven onder de boom.

De plant vermeerdert zich door zaden, stekken en door wortelopslag. Aan de steel van de bloeiwijze zit een langwerpig blaadje dat, als de rijpe vruchtjes naar beneden vallen, zorgt voor een tollende beweging, waardoor de zaden langer in de lucht blijven en dus door de wind verder verspreid kunnen worden.

Voordat de raffinage van suiker zijn intrede deed was de linde belangrijk omdat de lindebloei veel honing produceert. Van de bloemen van de linde kan kruidenthee gemaakt worden, in het Frans tilleuil genaamd (afgeleid van de geslachtsnaam 'Tilia'.

Lindehout is een houtsoort dat zich zeer goed leent voor houtsnijwerk, draaiwerk en beeldhouwwerk, omdat het vrij zacht is, een fijne nerf heeft en gelijkmatig opgebouwd.

De lindeboom werd bij de Kelten en de Germanen gezien als heilige boom. De godin Freya zou er zich in vestigen. De geest van de linde gold als beschermer voor huizen, bronnen en kerken. Ook later werd de lindeboom als 'goede boom' beschouwd. Huwelijken werden gesloten onder de linde. Een lindetak zou tevens helpen als middel tegen tandpijn bij kinderen en het werd, in amuletvorm, gebruikt als bescherming tegen heksen en geesten.
De lindeboom is vaak bezongen. De lindeboom verwijst vaak naar een (voorbije) liefde.

Linde (Grootbladige) Tilia platyphyllos

De grootbladige linde of zomerlinde is een lindesoort die in Europa in het wild voorkomt, echter niet zo ver noordelijk als de kleinbladige linde. De hoogte kan 40 meter bedragen. Lindes zijn populair doordat ze zomers een aangename geur verspreiden.

De kroon is hoog en kegelvormig. De twijgen zijn roodachtig groen en behaard. De bladeren zijn rond of eirond met een toespitsing aan de top. Zoals de naam aangeeft, zijn de bladeren een stuk groter dan die van de kleinbladige linde. De bloemen zijn geelachtig wit. Ze hangen in groepjes van drie of vier bij elkaar.
De boom draagt ronde vruchten met een doorsnede van 1 cm of iets minder. Elke vrucht heeft drie tot vijf ribben en is dichtbedekt met haartjes.
Standplaats: Op vochtige, matig voedselrijke, vaak kalkhoudende grond in loofbossen.

Mammoetboom

Sequoiadendron giganteum

Dit is een boom uit de cipressenfamilie en de grootste boom ter wereld qua volume.
Ze komt van nature voor in Californië. Voor de ijstijden kwam de boom algemeen voor op het noordelijk halfrond. In Europa is de boom bekend als fossiel in bruinkoollagen.

De grootste mammoetboom staat in Californië. De hoogte is 83 meter en de omtrek bij de bodem 31 meter. De oudste reuzensequoia wordt na jaarringenonderzoek op 3200 jaar geschat.
In Nederland zijn de dikste exemplaren te vinden in Brummen in Gelderland, met een stamomtrek van 7,9 en 7,8 meter.
De kroon is smal en kegelvormig. De uiteinden van de takken buigen naar voren. De boomschors is roodachtig bruin, dik, zacht en vezelig. Later wordt de schors donkerder en gegroefd. De schors is zo zacht dat men ertegen kan stompen zonder de vuist te verwonden. De boom heeft blauwgroene of donkergroene schubbladeren van 4 tot 7 mm lang. De kegels zijn bruin en eivormig en hangen aan lange steeltjes aan de hoofdtwijgen.

Voor de voortplanting is het noodzakelijk dat de zaden deels verbrand worden.
De mammoetboom levert zacht en duurzaam hout. Het is echter te zacht om als constructiemateriaal gebruikt te worden.

Plataan — Platanus

Het jonge blad en de twijgen zijn dicht bezet met stervormige haren. Als de haren uitvallen, kunnen deze soms allergische reacties veroorzaken.
De bloemen van de plataan groeien in karakteristieke bolvormige hoofdjes, die los aan de takken hangen. De vrucht is een dopvruchtje, dat in de bolvormige vruchthoofdjes lang aan de boom kunnen blijven hangen tot zelfs in het voorjaar.
Karakteristiek is ook de stam, die, doordat er stukken schors afvallen, verschillende kleuren bruin en groen oppervlak vertoont. De plataan wordt in Nederland als laan- en straatboom aangeplant.

Plataan (Westerse) — Platanus occidentalis

Deze heeft ondiep ingesneden bladeren, meestal driedelig. Deze soort komt oorspronkelijk uit Amerika. De bloemen groeien in één tot twee bolletjes.

Plataan (Oosterse) — Platanus orientalis

Deze heeft diep ingesneden bladeren, meestal vijf tot zevendelig. Deze soort komt oorspronkelijk uit de Balkan en Klein-Azië. De bloemen groeien in drie tot zes bolletjes aan een sliert.
De Oosterse Plataan is een boom die inheems is in Zuidoost- en Oost-Europa, Klein-Azië en India. Vaak wordt de boom geplant voor de sier in Zuid- en Oost-Europa. De soort kan 30 meter hoog worden. De groei is langzamer dan bij de plataan en tevens kan de oosterse plataan minder goed tegen luchtvervuiling. Het uiterlijke onderscheid zit vooral in de bladeren.
De bladeren van de oosterse plataan zijn vijf- of zevenlobbig. De lobben zijn langer en smaller dan bij de gewone plataan. De bladsteel is geelachtig en circa 5 cm lang. De steel heeft een dikke, rode voet.

Populier

Populus canadensis

De populier is een loofboom die nauw verwant is aan de wilg. Beide behoren ze tot de wilgenfamilie.
De populier is een zomergroene loofboom met jaarlijks afvallende bladeren. Deze snelgroeiende boom kan zeer groot en hoog (tot 40 meter) worden. De maximale leeftijd voor een populier is ± 200 jaar.
Voor een goede groei heeft deze boom veel licht nodig.
De bladeren staan verspreid. Eindknoppen zijn groter dan de zijknoppen.
In de herfst kleuren de bladeren goudgeel tot geel. Net als wilgen, hebben de populieren een sterke, oppervlakkige en verspreide wortelgroei. Daarom mogen ze niet dicht bij huizen, wegen en leidingen geplant worden. De wortels groeien door zachte muren en gaatjes in muren. Ook wegen en leidingen worden opgedrukt door de wortel van de populier. Moderne muren en wegen bieden genoeg weerstand.

De mannelijke bloem is een hangend katje dat voor het uitlopen van het blad verschijnt. Ze vallen snel af als stuifmeel hebben afgeven.
De vrouwelijke katjes worden bestoven door het stuifmeel en blijven tot in mei/juni hangen. Dan springt de doosvrucht open en komt het vrij. Het is omgeven door donzig pluis en voert ver op de wind mee. Mensen kunnen voor dit pluis allergisch zijn. Lang niet alle pluis bevat een zaadje.
Populieren vormen een belangrijke voedselbron voor de rupsen van veel vlinders.

Het hout is wit tot grijsachtig van kleur. Het wordt voor veel doeleinden gebruikt. In Nederland worden er onder andere klompen van gemaakt. In Spanje wordt het hout gebruikt voor het maken van sinaasappelkistjes. Verder wordt populierenhout gebruikt voor kratten, pallets, papier, triplex, kasten en niet te vergeten lucifers. Leonardo da Vinci schilderde de Mona Lisa op een paneel van populierenhout. Inheems zijn de Ratelpopulier (Populus tremula) en de Zwarte populier (Populus nigra).

Populier (Italiaanse) — Populus nigra 'Italica'

De Italiaanse populier is geen aparte soort maar een ras en komt uit Lombardije (Noord-Italië). Het ras is vanaf de 19e eeuw over Europa verspreid en is een selectie van de ook bij ons in het wild voorkomende zwarte populier. Evenals de soort groeit de Italiaanse populier het best op vochthoudende leemachtige grond met liefst een beetje kalk. De Italiaanse populier vormt het type van wat de mensen een populier noemen; een hoge tot zeer hoge (20 - 30 meter) smal opgaande boom (maximaal 5 meter breed), die vaak wordt toegepast in windsingels en andere landschappelijke beplantingen. De wilde Zwarte populier wordt veel breder en heeft de bekende boomvorm.
'Italica' vormt een smalle zuilvorm die later aan de onderkant wat breder kan worden. De boom heeft een rechte stam met veel knobbels en vergroeiingen en steil opgaande takken waaraan driehoekige tot ruitvormige bladeren zitten. Het blad loopt bronsgroen uit en wordt egaal lichtgroen in de zomermaanden. In de herfst kleurt de boom goudgeel.

Tulpenboom

Liriodendron tulipiferum

Wilt u een opvallende boom in de tuin? De (echte) tulpenboom is er zo een. Het mooi gevormde, opvallende blad en de schitterende op tulpen lijkende bloemen geven de boom een exotisch karakter. Je zou er lyrisch over kunnen mijmeren.
De Tulpenboom komt in groten getale voor in Noord-Amerika.
In het Nederlandse klimaat groeit de boom snel. Binnen 10 jaar kan de boom al een hoogte bereiken van 10 - 15 meter. De kroon wordt breed piramidaal van vorm.
De tulpenboom oogt gezond met zijn donkergroene blad.
In juni/juli verschijnen de eerst nog groene bloemknoppen. Als die opengaan, ontvouwt zich een fantastische bloem. Een tulpenboom in bloei is beslist een spektakel.

De Liriodendron is van dezelfde familie als de valse tulpenboom (Magnolia).

Trompetboom (Groene)

Catalpa bignonioides

De schors is dun, grijsbruin en barst in kleine vlakjes. De grote enkelvoudige bladeren staan per 3 of zijn tegenoverstaand. De bloemen hebben een klok- of trompetvorm. Ze zijn roomwitgeel. Een bijzondere eigenschap van de trompetboom is dat hij muggen en vliegen op afstand houdt.
Het woord Catalpa is afgeleid van het Cherokese catawba. Deze indianen gebruikten delen van deze boom als geneesmiddel. Als je een bloem apart bekijkt, zie je dat deze de vorm heeft van een trompet, vandaar de Nederlandse naam.
Ze vragen een wat beschutte standplaats, anders vriest in strenge winters het hout soms af. Elke goede grond is geschikt. Ideaal is zandige leem.
De vruchten groeien in september/oktober en worden 20 tot 40 centimeter lang en hebben een dunne vruchtwand. Deze peulvormige doosvruchten bevatten talrijke kleine zaden met spitse, behaarde vleugels. De vruchten blijven tot in het voorjaar aan de boom hangen.
Bij harde wind is er snel kans op bladbeschadiging, omdat de bladeren heel erg groot zijn.

Venijnboom

Taxus baccata

De Taxus is een conifeer. Het zijn traaggroeiende bomen of struiken die zeer lang kunnen leven. De hoogte kan variëren van 1-40 meter en de stammen kunnen een doorsnede tot maar liefst 4 meter bereiken. Ze hebben een roodachtige schors en lancetvormige, vlakke, donkergroene lange bladeren.
Elke kegel bevat één enkel zaadje, gedeeltelijk omringd door een gewijzigde kegelschaal die zich uiteindelijk tot een zachte, heldere rode bes ontwikkelt. Ze is rijp zes tot negen maanden na bestuiving en wordt gegeten door vogels, die de harde zaden onbeschadigd via hun uitwerpselen verspreiden.
Alle taxussen zijn zeer dicht verwant aan elkaar. Ze bevatten het hoogst giftige taxine. Alle delen van de boom bevatten het gif, behalve het vruchtvlees van de bessen.
Het hout van de taxus is roodachtige bruin en is tamelijk hard. Het werd vroeger gebruikt om bogen te maken. Daarom is het niet verrassend dat in de Noorse mythologie, de god van de boog, de naam Ydalir (Taxus) had.
Uit sommige taxus soorten wordt de grondstof voor het kanker medicijn Paclitaxel gewonnen.
De venijnboom wordt vaak aangeplant op kerkhoven. Men stelt soms dat deze boom als symbool van het lange leven of als bomen van de dood werden geplant.

Zwepenboom

Celtis occidentalis

De zwepenboom is een uit Noord-Amerika afkomstige boom die ingedeeld wordt in de Hennepfamilie.

Jonge bomen vertonen een rechte stam met ovale kroon; deze gaat bij groei over in een vertakte stam met een onregelmatige kroon. De bladeren zijn ongeveer 10 centimeter lang. Ze zijn ovaal van vorm en lopen in een smalle punt uit. De kleine ronde groene vruchten krijgen in september/oktober een oranje/paarse kleur.

De vruchten worden graag gegeten door diverse vogelsoorten. Er zijn enkele vlinders die zich op deze boom specialiseren.

De boom houdt het in vervuilde stadsluchten goed uit, en wordt daarom dan ook daar aangeplant. Maar volwassen bomen worden er op den duur vaak te groot voor. De boom wordt in Noord-Amerika ook wel aangeplant als terreingrens, voor schaduw, om erosie tegen te gaan of als windbreker.